

**HUKUK USULÜ MUHADEMELERİ KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN**

(Resmî Gazete ile yayımı: 7.10.2004 Sayı: 25606)

Kanun No
5236

Kabul Tarihi
26.9.2004

MADDE 1.- 18.6.1927 tarihli ve 1086 Sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 25 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 25.- Yetkili mahkemenin bir davaya bakmasına fiilî veya hukukî bir engel çıktığı veya iki mahkemenin yargısal sınırları kapsamının belirlenmesinde tereddüt edildiği takdirde, yetkili mahkemenin tayininde, ilk derece mahkemeleri için bölge adliye mahkemelerine, bölge adliye mahkemeleri için Yargıtaya başvurulur.

İki mahkemenin aynı dava hakkında göreve veya yetkiye ilişkin olarak verdikleri kararlar kanun yoluna başvurulmaksızın kesinleştiği takdirde, görevli veya yetkili mahkeme ilgisine göre bölge adliye mahkemesince veya Yargıtayca belirlenir.

Bölge adliye mahkemesince veya Yargıtayca verilen merci tayini kararları ile kanun yolu incelemesi sonucunda kesinleşen göreve veya yetkiye ilişkin kararlar, davaya ondan sonra bakacak mahkemeyi bağlar.

MADDE 2.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Aksi takdirde memnuiyet sebebinin doğduğu tarihten itibaren yapılan tüm işlemler, kararı veren ilk derece mahkemesi ise bölge adliye mahkemesince, bölge adliye mahkemesi ise Yargıtayca iptal olunabilir.

MADDE 3.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 33 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin başkan ve üyelerinin reddi istemi, reddedilen başkan ve üye katılmaksızın görevli olduğu dairece incelenerek karara bağlanır.

MADDE 4.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 35 inci maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İlk derece mahkemesinin bu kararlarına karşı istinaf yoluna, bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin başkan ve üyeleri hakkındaki kararlarına karşı da temyiz yoluna ancak hükümle birlikte başvurulabilir.

MADDE 5.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 36 ncı maddesinin son fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Merci kararının uygun bulunmayarak kaldırılması veya bozulması hâlinde tahsil olunmuş para cezası ilgilinin isteği üzerine geri verilir.

MADDE 6.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 36/A maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 36/A.- Esas hüküm bakımından istinaf yolu kapalı bulunan dava ve işlerde hâkimin reddi istemi ile ilgili merci kararları kesindir.

Esas hüküm bakımından istinaf yolu açık bulunan dava ve işlerde ise ret istemi hakkındaki merci kararlarına karşı tefhim veya tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde istinaf yoluna başvurulabilir; bu hâlde 426/G maddesi hükmü uygulanmaz. Bölge adliye mahkemesinin bu husustaki kararlarına uymak zorunludur.

Ret isteminin reddine ilişkin merci kararının bölge adliye mahkemesince uygun bulunmayarak kaldırılması veya ret isteminin kabulüne dair merci kararının bölge adliye mahkemesince uygun bulunması hâlinde, ret sebebinin doğduğu tarihten itibaren reddedilen hâkimce yapılmış olan ve ret isteminde bulunan tarafça itiraz edilen esasa etkili işlemler, davaya daha sonra bakacak hâkim tarafından iptal olunur.

MADDE 7.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa 36/A maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 36/B maddesi eklenmiştir.

MADDE 36/B.- Esas hüküm bakımından temyiz yolu kapalı bulunan dava ve işlerde, bölge adliye mahkemesi başkan ve üyelerinin reddine ilişkin bölge adliye mahkemesi kararları kesindir.

Esas hüküm bakımından temyiz yolu açık bulunan dava ve işlerde ise, ret istemi hakkındaki karar, tefhim veya tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde temyiz edilebilir. Bu hâlde 426/G maddesi hükmü uygulanmaz. Yargıtayın bu husustaki kararına uymak zorunludur.

Bölge adliye mahkemesi hâkiminin reddine ilişkin istemin reddi konusundaki kararın temyizi üzerine Yargıtayca bozulması veya ret isteminin kabulüne ilişkin kararın Yargıtayca onanması hâlinde, ret sebebinin doğduğu tarihten itibaren reddedilen hâkimce yapılmış olan ve ret isteminde bulunan tarafça itiraz edilen esasa ilişkin işlemler, davaya daha sonra bakacak olan bölge adliye mahkemesi tarafından iptal olunur.

MADDE 8.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 37 nci maddesine aşağıdaki cümle eklenmiştir.

Bu konuda verilecek kararlar kesindir.

MADDE 9.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 48 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Aynı mahkemede görülmekte olan davalar yönünden verilen birleştirme ve ayırma hususundaki ilk derece mahkemesi kararları hakkında istinaf yoluna; bölge adliye mahkemesi kararları hakkında ise temyiz yoluna; ancak hükümle birlikte gidilebilir. Şu kadar ki, bu husus tek başına; bölge adliye mahkemesinde hükmün kaldırılarak esastan incelenmesi, Yargıtay da bozma sebebi teşkil etmez.

MADDE 10.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 149 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 149.- Duruşma herkese açıktır.

Genel ahlâkın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde, duruşmanın bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına mahkemece karar verilebilir.

Duruşmanın kapalı yapılması konusundaki gerekçeli karar açık duruşmada açıklanır.

Kapalı yapılan duruşmalar hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri uygulanır.

MADDE 11.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 170 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 170.- İlk derece mahkemeleri veya bölge adliye mahkemelerine yapılacak eski hâle getirme istemleri, hadiseler hakkındaki usule, Yargıtayda ileri sürülecek eski hâle getirme istemleri, temyiz usulüne göre yapılır ve incelenir.

MADDE 12.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 176 ncı maddesinin üçüncü ve son fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Adli ara verme süresi içinde, yukarıdaki fıkralarda gösterilenler dışında kalan dava ve işlerle ilgili olarak verilen dava, karşılık dava, istinaf ve temyiz dilekçeleri, bunlara karşı verilen cevap dilekçelerinin ve dosyası işlemde kaldırılan davaları yenileme dilekçelerinin alınması, ilâm verilmesi, her türlü tebligat, dosyanın başka bir mahkemeye, bölge adliye mahkemesine veya Yargıtaya gönderilmesi işlemleri de yapılıır.

Bu madde hükümleri bölge adliye mahkemesi ve Yargıtay incelemelerinde de uygulanır.

MADDE 13.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 193 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Her iki hâlde kararın kesinleşmesi tarihinden itibaren on gün içinde yeniden dilekçe verilmesi veya yeniden çağrı kâğıdı tebliğ ettirilmesi gerekir.

5236

26.9.2004

MADDE 14.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 388 inci maddesinin (4) numaralı bendinde geçen "kanun yolları" ibaresi "kanun yolu ve süresi" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 15.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun Üçüncü Bap başlığı "Kanun Yolları", Birinci Fasal başlığı "İstinaf" olarak değiştirilmiş ve Kanuna aşağıdaki 426/A ilâ 426/U maddeleri eklenmiştir.

İstinaf yoluna başvurulabilen kararlar

MADDE 426/A.- İlk derece mahkemelerinden verilen nihaî kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabilir.

Miktar veya değeri birmilyar lirayı geçmeyen malvarlığı davalarına ilişkin kararlar kesindir.

Alacağın bir kısmının dava edilmiş olması durumunda birmilyar liralık kesinlik sınırı alacağın tamamına göre belirlenir.

Alacağın tamamının dava edilmiş olması durumunda, kararda asıl isteminin kabul edilmeyen bölümü birmilyar lirayı geçmeyen taraf, istinaf yoluna başvuramaz.

İlk derece mahkemelerinin diğer kanunlarda temyiz edilebileceği veya haklarında Yargıtaya başvurulabileceği belirtilmiş olup da bölge adliye mahkemelerinin görev alanına giren dava ve işlere ilişkin nihaî kararlarına karşı bölge adliye mahkemelerine başvurulabilir.

İstinaf dilekçesi

MADDE 426/B.- İstinaf yoluna başvurma, dilekçeyle yapılır ve dilekçeye karşı tarafın sayısı kadar örnek eklenir.

İstinaf dilekçesinde aşağıdaki hususlar bulunur:

1. Başvuran ile karşı tarafın davadaki sıfatları, adı, soyadı ve adresleri.
2. Varsa yasal temsilci ve vekillerinin adı, soyadı ve adresleri.
3. Kararın hangi mahkemeden verilmiş olduğu ve tarihi ile sayısı.
4. Kararın başvurana tebliğ edildiği tarih.
5. Kararın özeti.
6. Başvuru sebepleri ve gerekçesi.
7. İstem sonucu.
8. Başvuranın veya varsa yasal temsilci yahut vekilinin imzası.

İstinaf dilekçesi, başvuranın kimliği ve imzasıyla, başvuru kararı yeteri kadar belli edecek kayıtları taşıması durumunda diğer hususlar bulunmasa bile reddolunmayıp, 426/O maddesi çerçevesinde gerekli inceleme yapılır.

İstinaf dilekçesinin verilmesi

MADDE 426/C.- İstinaf dilekçesi, kararı veren mahkemeye veya başka bir yer mahkemesine verilebilir. İstinaf dilekçesi hangi mahkemeye verilmişse, o mahkemece bölge adliye mahkemesi başvuru defterine kaydolunur ve başvurana ücretsiz bir alındı belgesi verilir.

Kararı veren mahkemeden başka bir mahkemeye verilmiş olan istinaf dilekçesi, bu mahkemece yukarıdaki fıkraya göre işlem yapıldıktan sonra kararı veren mahkemeye örnekleriyle birlikte gönderilir. Bu durum derhâl mahkemesine bildirilir.

İstinaf yoluna başvurma tarihi konusunda 178 inci madde hükmü uygulanır.

Dosya, kararı veren mahkemece, istinaf dilekçesinde gösterilen daire ile bağlı kalınmaksızın, yetkili bölge adliye mahkemesine gönderilir.

Harç ve giderlerin yatırılması

MADDE 426/D.- İstinaf dilekçesi verilirken, tebliğ giderleri de dahil olmak üzere gerekli harç ve giderler ödenir. Bunların eksik ödenmiş olduğu sonradan anlaşılırsa, kararı veren mahkeme tarafından verilecek yedi günlük kesin süre içinde tamamlanması, aksi hâlde başvurudan vazgeçmiş sayılacağı hususu başvurana yazılı olarak bildirilir. Verilen kesin süre içinde harç ve giderler tamamlanmadığı takdirde, mahkeme başvurunun yapılmamış sayılmasına karar verir. Bu karara karşı istinaf yoluna başvurulması hâlinde, 426/F maddesinin ikinci fıkrası hükmü kıyas yoluyla uygulanır.

Başvuru süresi

MADDE 426/E.- İstinaf yoluna başvuru süresi onbeş gün, 8.1.1943 tarihli ve 4353 sayılı Kanuna tabi kamu kurumları hakkında otuz gündür. Bu süre, ilâmın usulen taraflardan her birine tebliğiyle işlemeye başlar. İstinaf yoluna başvuru süresine ilişkin özel kanun hükümleri saklıdır.

İstinaf dilekçesinin reddi

MADDE 426/F.- İstinaf dilekçesi, yasal süre geçtikten sonra verilir veya kesin olan bir karara ilişkin olursa, kararı veren mahkeme istinaf dilekçesinin reddine karar verir ve 426/D maddesine göre yatırılan giderden karşılanmak suretiyle ret kararını kendiliğinden ilgiliye tebliğ eder.

Bu ret kararına karşı tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde istinaf yoluna başvurulabilir. İstinaf yoluna başvurulduğu ve gerekli giderler de yatırıldığı takdirde dosya, kararı veren mahkemece yetkili bölge adliye mahkemesine gönderilir. Bölge adliye mahkemesi ilgili dairesi istinaf dilekçesinin reddine ilişkin kararı yerinde görmezse, ilk istinaf dilekçesine göre gerekli incelemeyi yapar.

İstinaf dilekçesine cevap

MADDE 426/G.- İstinaf dilekçesi, kararı veren mahkemece karşı tarafa tebliğ olunur.

Karşı taraf, tebliğden itibaren onbeş gün içinde cevap dilekçesini kararı veren mahkemeye veya bu mahkemeye gönderilmek üzere başka bir yer mahkemesine verebilir.

Kararı veren mahkeme, dilekçeler verildikten veya bunun için belli süreler geçtikten sonra, dosyayı dizi listesine bağlı olarak yetkili bölge adliye mahkemesine gönderir.

Katılma yolu ile başvurma

MADDE 426/H.- İstinaf dilekçesi kendisine tebliğ edilen taraf, başvurma hakkı bulunmasa veya başvuru süresini geçirmiş olsa bile, vereceği cevap dilekçesi ile istinaf yoluna başvurabilir. İstinaf yoluna asıl başvuran taraf, buna karşı onbeş gün içinde cevap verebilir.

İstinaf yoluna başvuran, bu isteminden feragat eder veya istemi bölge adliye mahkemesi tarafından esasa girilmeden reddedilirse, katılma yolu ile başvuranın istemi de reddedilir.

Başvurma hakkından feragat

MADDE 426/İ.- Taraflar, ilâmın kendilerine tebliğinden önce, istinaf yoluna başvurma hakkından feragat edemez.

Başvuru yapıldıktan sonra feragat edilirse, dosya bölge adliye mahkemesine gönderilmez ve kararı veren mahkemece başvurunun reddine karar verilir. Dosya bölge adliye mahkemesine gönderilmiş ve henüz karara bağlanmamış ise başvuru feragat nedeniyle reddolunur.

Başvurunun icraya etkisi

MADDE 426/J.- İstinaf yoluna başvurma, kararın icrasını durdurmaz. 9.6.1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun icranın geri bırakılmasıyla ilgili 36 ncı maddesi hükmü saklıdır. Nafaka kararlarında icranın geri bırakılmasına karar verilemez.

Kişiler ve aile hukukuna, taşınmaz mala ve bununla ilgili aynı haklara ilişkin kararlar kesinleşmedikçe yerine getirilemez.

Kötüniyetle istinaf yoluna başvurma

MADDE 426/K.- İstinaf başvurusunun kötüniyetle yapıldığı anlaşılırsa bölge adliye mahkemesince 422 nci madde hükümleri uygulanır.

Ön inceleme

MADDE 426/L.- Bölge adliye mahkemesi hukuk dairesince dosya üzerinde yapılacak ön inceleme sonunda; incelemenin başka bir dairece yapılması gerektiği, kararın kesin olduğu, başvurunun süresi içinde yapılmadığı, başvuru şartlarının yerine getirilmediği, başvuru sebeplerinin veya gerekçesinin hiç gösterilmediği tespit edilen dosyalar hakkında öncelikle gerekli karar verilir. Eksiklik bulunmadığı anlaşılan dosya incelemeye alınır.

Duruşma yapılmadan verilecek kararlar

MADDE 426/M.- Ön inceleme sonunda dosyada eksiklik bulunmadığı anlaşılırsa;

I. Aşağıdaki durumlarda bölge adliye mahkemesi, esası incelemeden kararın kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye veya kendi yargı çevresinde uygun göreceği başka bir yer mahkemesine ya da görevli ve yetkili mahkemeye gönderilmesine duruşma yapmadan kesin olarak karar verir;

1. Davaya bakması yasak olan hâkimin karar vermiş olması.

2. İleri sürülen haklı ret istemine rağmen reddedilen hâkimin davaya bakmış olması.

3. Mahkemenin görevli ve yetkili olmasına rağmen görevsizlik veya yetkisizlik kararı vermiş olması veya mahkemenin görevli ya da yetkili olmamasına rağmen davaya bakmış bulunması veyahut mahkemenin bölge adliye mahkemesinin yargı çevresi dışında kalması.

4. Taraf ve dava ehliyeti ya da davayı takip yetkisi bulunmayan veya vekil ve temsilci olmayan kimseler önünde davaya bakılmış ve karar verilmiş olması.

5. Mahkemece usule aykırı olarak davanın veya karşılık davanın açılmamış sayılmasına, davaların birleştirilmesine veya ayrılmasına, merci tayinine karar verilmiş olması.

6. Mahkemece, tarafların davanın esasıyla ilgili olarak gösterdikleri delillerin hiçbiri toplanmadan veya gösterilen deliller hiç değerlendirilmeden karar verilmiş olması.

II. Aşağıdaki durumlarda davanın esasıyla ilgili olarak;

1. İncelenen mahkeme kararının usul veya esas yönünden hukuka uygun olduğu anlaşıldığı takdirde başvurunun esastan reddine,

2. Yargılamada eksiklik bulunmamakla beraber, kanunun olaya uygulanmasında hata edilip de yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde veya kararın gerekçesinde hata edilmiş ise düzelterek yeniden esas hakkında,

3. Yargılamada bulunan eksiklikler duruşma yapılmaksızın tamamlanacak nitelikte ise bunların tamamlanmasından sonra yeniden esas hakkında,

Duruşma yapılmadan karar verilir.

İnceleme

MADDE 426/N.- Bölge adliye mahkemesi hukuk dairesince inceleme, davanın özelliğine göre heyetçe veya görevlendirilecek bir üye tarafından yapılır.

İnceleme sırasında gereken hâllerde başka bir bölge adliye mahkemesi veya ilk derece mahkemesi istinabe edilebilir.

İncelemenin kapsamı

MADDE 426/O.- İnceleme, istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak yapılır. Ancak, bölge adliye mahkemesi kamu düzenine aykırılık gördüğü takdirde bunu re'sen gazetir.

5236

26.9.2004

Duruşma yapılmasına karar verilmesi

MADDE 426/P.- 426/M maddesinde belirtilen hâller dışında inceleme duruşmalı olarak yapılır. Bu durumda duruşma günü taraflara tebliğ edilir.

Yapılamayacak işlemler.

MADDE 426/R.- Bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinde karşılık dava açılmaz, davaya katılma isteminde bulunulamaz, davanın ıslahı ve 45 inci maddenin birinci fıkrası hükmü saklı kalmak üzere davaların birleştirilmesi istenemez, bölge adliye mahkemesince re'sen göz önünde tutulacaklar dışında, ilk derece mahkemesinde ileri sürülmeyen iddia ve savunmalar dinlenemez, yeni delillere dayanılmaz.

Bölge adliye mahkemeleri için yetki sözleşmesi yapılamaz.

İlk derece mahkemesinde usulüne uygun olarak gösterildiği hâlde incelenmeden reddedilen veya mücbir bir sebeple gösterilmesine olanak bulunmayan deliller bölge adliye mahkemesince incelenebilir.

Duruşmaya gelinmemesi ve giderlerin ödenmemesi

MADDE 426/S.- Duruşmalı olarak incelenen işlerde taraflara çıkartılan çağrı kâğıtlarında, duruşmada hazır bulunmadıkları takdirde tahkikatın yokluklarında yapılarak karar verileceği hususu ile başvuran tarafa çıkartılacak çağrı kâğıdında, ayrıca, yapılacak tahkikatla ilgili olarak bölge adliye mahkemesince belirlenen gideri duruşma gününe kadar avans olarak yatırması gerektiği açıkça belirtilir.

Başvuran, kabul edilebilir bir mazerete dayanarak duruşmaya gelemediğini bildirdiği takdirde, yeni bir duruşma günü tayin edilerek taraflara bildirilir.

Başvuran mazeretsiz olarak duruşmalara katılmadığı veya tahkikatla ilgili giderler süresi içinde yatırılmadığı takdirde, dosyanın mevcut durumuna göre karar verilir. Şu kadar ki, öngörülen tahkikat yapılmaksızın karar verilmesine olanak bulunmayan hâllerde başvuru reddedilir.

Karar

MADDE 426/T.- Karar aşağıdaki hususları içerir:

1. Kararı veren bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi ile başkan, üyeler ve tutanak kâtibinin ad ve soyadları, sicil numaraları.

2. Tarafların ve davaya ilk derece mahkemesinde katılanların kimlikleri ile varsa yasal temsilci ve vekillerinin adı, soyadı ve adresleri.

3. Tarafların iddia ve savunmalarının özeti.

4. İlk derece mahkemesi kararının özeti.

5. İleri sürülen istinaf sebepleri.

5236

26.9.2004

6. Taraflar arasında uyuşmazlık konusu olan veya olmayan hususlarla bunlara ilişkin delillerin tartışması, ret ve üstün tutma sebepleri, sabit görülen olaylarla bunlardan çıkarılan sonuç ve hukukî sebep.

7. Hüküm sonucu ile varsa kanun yolu ve süresi.

8. Kararın verildiği tarih, başkan ve üyeler ile tutanak kâtabinin imzaları.

Hüküm sonucu kısmında, gerekçeye ait herhangi bir söz tekrar edilmeksizin, istem sonuçlarından her biri hakkında verilen hükümle taraflara yüklenen borç veya tanınan hakların, tereddüde yer vermeyecek şekilde açıkça gösterilmesi gereklidir.

Uygulanacak diğer hükümler

MADDE 426/U.- Bu Fasılda aksine hüküm bulunmayan hâllerde ilk derece mahkemesinde uygulanan yargılama usulü bölge adliye mahkemesinde de uygulanır.

MADDE 16.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa, bu Kanunla eklenen 426/U maddesinden sonra gelmek üzere "İkinci Fasil Temyiz" başlığı eklenmiş, "İkinci Fasil" ve "Üçüncü Fasil" başlıkları "Üçüncü Fasil" ve "Dördüncü Fasil" şeklinde değiştirilmiş, Kanunun 427 ilâ 439 uncu maddeleri aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Temyiz edilebilen kararlar

MADDE 427.- Bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinden verilen temyizi kabil nihaî kararlar ile hakem kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir; bu süre, 8.1.1943 tarihli ve 4353 sayılı Kanuna tâbi kamu kurumları hakkında otuz gündür.

Davada haklı çıkmış olan taraf da hukukî yararı bulunmak şartıyla temyiz yoluna başvurabilir.

Temyiz edilemeyen kararlar

MADDE 428.- Bölge adliye mahkemelerinin aşağıdaki kararları hakkında temyiz yoluna gidilemez:

1. Miktar veya değeri beşmilyar lirayı geçmeyen davalara ilişkin kararlar,

2. 8 inci maddede gösterilen davalar ile (Kat Mülkiyeti Kanunundan doğup gayrimenkulün aynına ilişkin olan davalar hariç) özel kanunlarda sulh hukuk mahkemesinin görevine girdiği belirtilen davalarla ilgili kararlar.

3. Yargı çevresi içinde bulunan ilk derece mahkemeleri arasındaki yetki ve görev uyuşmazlıklarını çözmek için verilen kararlar ile merci tayinine ilişkin kararlar.

4. Çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararlar.

5. İrs ve soybağına ilişkin sonuçlar doğuran davalar hariç olmak üzere, nüfus kayıtlarının düzeltilmesine ilişkin davalarla ilgili kararlar.

6. Yargı çevresi içindeki ilk derece mahkemeleri hâkimlerinin davayı görmeye hukukî veya fiilî engellerinin çıkması hâlinde, davanın o yargı çevresi içindeki başka bir mahkemeye nakline ilişkin kararlar.

(1) numaralı bentteki kararlarda alacağın bir kısmının dava edilmiş olması durumunda, beşmilyar liralık kesinlik sınırı alacağın tamamına göre belirlenir. Alacağın tamamının dava edilmiş olması hâlinde, kararda asıl istemin kabul edilmeyen bölümü beşmilyar lirayı geçmeyen tarafın temyiz hakkı yoktur. Ancak, karşı taraf temyiz yoluna başvurduğu takdirde, diğer taraf da düzenleyeceği cevap dilekçesiyle kararı temyiz edebilir.

Kanun yararına temyiz

MADDE 429.- İlk derece mahkemelerinin ve bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin kesin olarak verdikleri kararlarla, istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlara karşı, yürürlükteki hukuka aykırı bulunduğu ileri sürülerek Adalet Bakanlığı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kanun yararına temyiz yoluna başvurulur.

Temyiz istemi Yargıtayca yerinde görüldüğü takdirde, karar kanun yararına bozular. Bu bozma, kararın hukukî sonuçlarını ortadan kaldırmaz.

Bozma kararının bir örneği Adalet Bakanlığına gönderilir ve Bakanlıkça Resmî Gazetede yayımlanır.

Temyiz dilekçesi

MADDE 430.- Temyiz, dilekçeyle yapılır ve dilekçeye karşı tarafın sayısı kadar örnek eklenir.

Temyiz dilekçesinde aşağıdaki hususlar bulunur:

1. Temyiz eden ile karşı tarafın davadaki sıfatları, adı, soyadı ve adresleri.
2. Bunların varsa yasal temsilci ve vekillerinin adı, soyadı ve adresleri.
3. Temyiz edilen kararın hangi bölge adliye mahkemesi hukuk dairesinden verilmiş olduğu, tarihi ve sayısı.
4. Yargıtayın bozma kararı üzerine, bozmaya uygun olarak ilk derece mahkemesince verilen yeni kararın veya direnme kararına karşı temyizde direnme kararının, hangi mahkemeye ait olduğu, tarihi ve sayısı.
5. İlâmın temyiz edene tebliğ edildiği tarih.
6. Kararın özeti.
7. Temyiz sebepleri ve gerekçesi.
8. Duruşma istenmesi hâlinde bu istek.
9. Temyiz edenin veya varsa yasal temsilci yahut vekilinin imzası.

Temyiz dilekçesi, temyiz edenin kimliği ve imzasıyla temyiz olunan kararı yeteri kadar belli edecek kayıtları taşınması hâlinde, diğer şartlar bulunmasa bile reddolunmayıp temyiz incelemesi yapılır.

Temyiz dilekçesinin verilmesi

MADDE 431.- Temyiz dilekçesi, kararı veren bölge adliye mahkemesi hukuk dairesine veya Yargıtayın bozması üzerine hüküm veren ilk derece mahkemesine yahut temyiz edenin bulunduğu yer bölge adliye mahkemesi hukuk dairesine veya ilk derece mahkemesine verilebilir.

Temyiz dilekçesi kararı veren mahkemeden başka bir mahkemeye verilmişse temyiz defterine kaydolunur ve durum derhâl kararı temyiz edilen mahkemeye bildirilir.

Temyiz edene ücretsiz bir alındı belgesi verilir.

Kıyas yoluyla uygulanacak hükümler

MADDE 432.- Bu Kanunun istinaf yolu ile ilgili 426/C ilâ 426/İ ve 426/L maddeleri hükümleri, temyiz yolu konusunda da kıyas yoluyla uygulanır.

Temyizin icraya etkisi

MADDE 433.- Temyiz, kararın icrasını durdurmaz. İcra ve İflâs Kanununun icranın geri bırakılmasıyla ilgili 36 ncı maddesi hükmü saklıdır. Nafaka kararlarında icranın geri bırakılmasına karar verilemez.

Kişiler ve aile hukukuna, taşınmaz mala ve bununla ilgili aynî haklara ilişkin kararlar kesinleşmedikçe yerine getirilemez.

Kararın kesinleştiği ilâmın altına veya arkasına yazılıp, tarih ve mahkeme mührü konmak ve mahkeme başkanı veya hâkimi tarafından imzalanmak suretiyle belirtilir.

Kötüniyetle temyiz

MADDE 434.- Temyiz isteminin kötüniyetle yapıldığı anlaşılırsa Yargıtayca 422 nci madde hükümleri uygulanır.

Temyiz incelemesi ve duruşma

MADDE 435.- Yargıtay, tarafların ileri sürdükleri temyiz sebepleriyle bağlı olmayıp, kanunun açık hükmüne aykırı gördüğü diğer hususları da inceleyebilir.

Yargıtay temyiz incelemesini dosya üzerinde yapar. Ancak, tüzel kişiliğin feshine veya genel kurul kararlarının iptaline, evlenmenin butlanına veya iptaline, boşanma veya ayrılığa, velâyete, soybağına ve kısıtlamaya ilişkin davalarla miktar veya değeri onmilyar lirayı aşan alacak ve ayın davalarında taraflardan biri temyiz veya cevap dilekçesinde duruşma yapılmasını istemiş ise, Yargıtayca bir gün belli edilerek taraflara usulen çağrı kağıdı gönderilir. Tebliğ tarihi ile duruşma günü arasında en az onbeş gün bulunması gerekir; taraflar gelmişse bu süreye bakılmaz. Tebligat gideri verilmemişse duruşma istemi dikkate alınmaz. Duruşma giderinin eksik ödenmiş olduğu anlaşılırsa, dairenin başkanı tarafından verilecek yedi günlük kesin süre içinde tamamlanması, aksi hâlde duruşma isteminden vazgeçilmiş sayılacağı, duruşma isteyene yazılı olarak bildirilir. Verilen süre içinde giderler tamamlanmadığı takdirde, Yargıtay incelemesini dosya üzerinde yapar.

Onmilyar liralık duruşma sınırının belirlenmesinde 428 inci maddenin ikinci fıkrası kıyas yoluyla uygulanır.

Yargıtay, ikinci fıkra hükmü ile bağlı olmaksızın, bilgi almak üzere re'sen de duruşma yapılmasına karar verebilir.

Duruşma günü belli edilen hâllerde Yargıtay, tarafları veya gelen tarafı dinledikten sonra, taraflardan hiçbiri gelmemiş ise dosya üzerinde inceleme yaparak kararını verir.

Duruşma günü kararı verilemeyen işlerin en geç yirmi gün içinde karara bağlanması zorunludur.

Kanunda ivedi olduğu bildirilen dava ve işlere ait temyiz incelemesi öncelikle yapılır.

Onama kararları

MADDE 436.- Yargıtay, onama kararında, onadığı kararın hukuk kurallarına uygunluk gerekçesini göstermek zorundadır.

Temyiz olunan kararın, kanunun olaya uygulanmasında hata edilmiş olmasından dolayı bozulması gerektiği ve kanuna uymayan husus hakkında yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde Yargıtay, kararı değiştirerek ve düzelterek onayabilir.

Tarafların kimliklerine ait yanlışlıklarla, yazı, hesap veya diğer açık ifade yanlışlıkları hakkında da bu hüküm uygulanır.

Karar, usule ve kanuna uygun olup da gösterilen gerekçe doğru bulunmazsa, gerekçe değiştirilerek ve düzeltilerek onanır.

Bozma sebepleri

MADDE 437.- Yargıtay, aşağıda belirtilen sebeplerden dolayı gerekçe göstererek temyiz olunan kararı kısmen veya tamamen bozar:

1. Hukukun veya taraflar arasındaki sözleşmenin yanlış uygulanmış olması.
2. Dava şartlarına aykırılık bulunması.
3. Taraflardan birinin davasını ispat için dayandığı delillerin kanunî bir sebep olmaksızın kabul edilmemesi.
4. Karara etki eden yargılama hatası veya eksiklikleri bulunması.

Yargıtay kararlarının tebliği

MADDE 438.- Yargıtayın bozma kararları ile onama kararları mahkeme yazı işleri müdürü tarafından derhâl taraflara tebliğ edilir.

Tebliğ giderleri, temyiz dilekçesiyle birlikte, temyiz isteminde bulunandan peşin olarak alınır. Bu giderlerin ödenmemesi hâlinde 426/D maddesi hükmü uygulanır.

Bozmaya uyma veya direnme

MADDE 439.- Yargıtay ilgili dairesinin tamamen veya kısmen bozma kararı, başvurunun bölge adliye mahkemesi tarafından esastan reddi kararına ilişkin ise, bölge adliye mahkemesi kararı kaldırılarak dosya, kararı veren ilk derece mahkemesine veya uygun görülecek diğer bir ilk derece mahkemesine, kararın bir örneği de bölge adliye mahkemesine gönderilir.

Bölge adliye mahkemesinin düzelterek yeniden veya yeniden esas hakkında verdiği karar Yargıtayca tamamen veya kısmen bozulduğu takdirde dosya, kararı veren bölge adliye mahkemesi veya uygun görülen diğer bir bölge adliye mahkemesine gönderilir.

Bölge adliye mahkemesi, 426/D maddesi uyarınca peşin alınmış olan gideri kullanmak suretiyle, kendiliğinden tarafları duruşmaya çağırıp dinledikten sonra Yargıtayın bozma kararına uyulup uyulmayacağına karar verir.

Yargıtayın bozma kararı üzerine ilk derece mahkemesince bozmaya uygun olarak karar verildiği takdirde, bu karara karşı temyiz yoluna başvurulabilir.

İlk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesi kararında direnirse, bu kararın temyiz edilmesi durumunda inceleme, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca yapılır.

Hukuk Genel Kurulunun verdiği karara uymak zorunludur.

MADDE 17.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 452 nci maddesinin ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bu karara karşı kanun yolları açıktır.

MADDE 18.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 575 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İlk derece mahkemelerinde görev yapan hâkimler hakkında tazminat davaları bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi, bölge adliye mahkemesi hâkimleri hakkında ise Yargıtayın ilgili hukuk dairesi tarafından incelenerek karara bağlanır.

MADDE 19.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

EK MADDE 4.- Görev, kesin hüküm, istinaf, temyiz, Yargıtayda duruşma, senetle ispata ve sulh mahkemelerindeki taksim davalarında muhakeme usulünün belirlenmesine ilişkin maddelerdeki parasal sınırlar; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların onmilyon lirayı aşmayan kısımları dikkate alınmaz. Bu uygulama nedeniyle mahkemelerce görevsizlik kararı verilemez.

Yukarıdaki fıkra uyarınca her takvim yılı başından geçerli olmak üzere uygulanan parasal sınırların artışı, artışın yürürlüğe girdiği tarihten önce ilk derece mahkemelerince nihâi olarak karara bağlanmış davalar ile bölge adliye mahkemesi kararı üzerine yeniden bakılan davalarda ve Yargıtayın bozma kararı üzerine kararı bozulan mahkemece yeniden bakılan davalarda uygulanmaz.

MADDE 20.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 45 inci maddesinin son fıkrası, 440 ilâ 444 üncü maddeleri ile 449 uncu maddesinde yer alan "443 üncü madde mucibince" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 21.- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1.- Bölge Adliye Mahkemelerinin, Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun geçici 2 nci maddesi uyarınca Resmî Gazetede ilân edilecek göreve başlama tarihinde;

1. Yargıtayda incelenmekte bulunan ve henüz karara bağlanmamış olan davalar bölge adliye mahkemelerine gönderilir.

2. Yargıtay hukuk daireleri ve Hukuk Genel Kurulu tarafından karara bağlanmış dava dosyaları bakımından bu Kanunun istinaf yoluna ilişkin hükümleri uygulanmaz. Bu dava dosyaları hakkında mahkemelerin direnme veya yeniden hüküm kurmak suretiyle verdikleri kararlar hakkında, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun bu Kanunla yapılan değişiklikten önceki temyize ilişkin hükümleri uyarınca yalnız temyiz yoluna başvurulabilir.

5236

26.9.2004

GEÇİCİ MADDE 2.- Bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihine kadar, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun temyize ilişkin yürürlükteki hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

MADDE 22.- Bu Kanun 1 Nisan 2005 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 23.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
4	30	199
4	29	5
60	124	358:368

I- Gerekçeli 152 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 124 üncü Birleşim tutanağına bağlıdır.

II- Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Esas Adalet Komisyonları görüşmüştür.

III- Esas No. : 1/523